

22. årgang
nr. 2
2011/2012

TENEN

Indhold:

Spændende mennesker med Danmarks Folkelige Broderier	side 3
Til premiere i kostumernes verden	side 12
Noter	side 16
Tur til Slesvig og Holsten 8. til 10. juni 2012	side 16
Postkort fra USA	side 17
Boganmeldelser	side 18
Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.	side 23
Bagsiden: To postkort fra Fyn	side 24

QR-koden henviser til dette blads side på Internet.

TENEN Dansk Tekstilhistorisk Forening

Formand: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55

Næstformand: Lone de Hemmer Egeberg, Teglgården 66 st.th, 3460 Birkerød,
telefon 45 81 05 05

Kasserer: Bent Bille, Søndergade 66, 5620 Glamsbjerg, telefon 64 72 15 65

REG.NR. 1551 GIROKONTO 143 01 30 • SWIFT-BIC: DABADKKK IBAN: DK23 3000 0001 4301 30

Medlemsskab tegnes hos kassereren. I 2011/2012 er prisen pr. år 250 kr.

Husstandsmedlemsskab koster 300 kr.

Medlemmer får tilsendt tidsskriftet TENEN.

TENEN – Danish Society for Textile History

Tidsskriftet **TENEN**

Redaktion: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55,

ePost silke-annet@silke-annet.dk • Vibeke og Frits Lilbæk, telefon 23 92 42 85,

ePost vofl3450@gmail.com

Sats og billedbehandling: Frits Lilbæk • Digitaltryk: VesterKopi • ISSN: 0906-9526

Copyright © TENEN og forfatterne • 08.12.2011

TENEN udkommer fire gange om året – sidst i månederne august, november, februar og maj. Deadline for redaktionelt stof er seks uger for eller efter aftale med redaktionen.

Artikler og indlæg sendes til redaktionen

fx med ePost – eller maskinskrevet med brevpost. Tekst og illustrationer adskilt.

Annoncepriser: 1/1 side: 525 kr. 1/2 side: 300 kr. 1/4 side: 185 kr. 1/8 side: 135 kr.

Ældre numre af TENEN kan købes ved henvendelse til foreningens kasserer

– så længe lager haves. Prisen er 65 kr.

Ændring af sendeadresse meddeles til kassereren.

Internet: <http://tenen-dk.homeunix.org/tenen>

Det var et liv!

– Spændende mennesker med Danmarks Folkelige Broderier

Da jeg som grøn student i 1958 fik job på Nationalmuseet ved 3. afdeling, også kendt som Dansk Folke-museum, kom Danmarks Folkelige Broderier snart til at fylde meget både i mit arbejde og som interesse.

Foreningen var blevet stiftet få år i forvejen. Museumsinspektør Ellen Andersen var en ildsjæl i opgaven, og jeg fik lov at deltage sammen med hende i arbejdet på de lokale udstillinger, som netop løb af stablen i forskellige dele af Sjælland. Første gang i Haudrup i april var aldeles overvældende: En fornemmelse som en rislen gennem kroppen ved at iagttage enorme stabler af lagner af hjemmegjort hørlærred, nogle med fine syede borter, ligeså pudevår med rigt udsyede mellemværk, farvestrålende dyner, skjorter og særke med fornemme borter på kraver, håndlinninger og langs brystslidsen, brogede hynder med uldgarnsbroderi til at gøre det bekvemt på bænke og stole, ja meget, meget mere! Alt sammen var mere end hundrede år gammelt. Det blev en skelsættende oplevelse.

Jeg mødte ved disse lejligheder de øvrige medlemmer af foreningens arbejdsudvalg: Ellen Villemoes Andersen, der var formand for De Samvirkende Danske Husholdningsforeninger, var foreningens stiftende formand. Gudrun Andersen, Engelsholm Højskole, Charlotte Rud, Den danske Husflidshøjskole i Kerteminde, samt Gertie Wandel som formand for Selskabet til Haandarbejdets Fremme repræsenterede hvert sit uddannelsessted for håndarbejdslærere, og stoftrykkeren Helga Foght var udpeget af Lands-

foreningen Dansk Kunsthåndværk. Husholdningskonsulent Frida Korsbæk, De Samvirkende Danske Husholdningsforeninger, virkede som sekretær igennem alle årene frem til 1980-erne. I februar 1966 fik jeg som museumsinspektør efter Ellen Andersen til opgave fortsat at repræsentere Nationalmuseet, og det blev en opgave, der fyldte rigtig meget i mit virke igennem årene frem til foråret 1989.

På nogle af posterne kom der efterhånden nye til: Gudrun Winther Pedersen trådte til som formand igennem 1970-erne, ligeledes fra De Samvirkende Danske Husholdningsforeninger og formand for den lokale forening på Møn. Bente Busk Laursen, Husholdningsudvalgene for de danske landboforeninger og danske husmandsforeninger, overtog formandsposten fra omkring 1980 og fik det lod at følge foreningen til dørs. Det var dermed disse kvindeorganisationer, som udgjorde fundamentet i foreningens struktur.

Helga Foght gik væk i 1974 og blev efterfulgt først af væveren Hanne Vedel, Spindegården i Aabenraa, senere af væveren Gertrud Bergh, Nørre Sundby. Selskabet for Haandarbejdets Fremme blev repræsenteret af Tove Slettebo, Sønderborg, efter at Gertie Wandel trak sig tilbage i slutningen af 1970-erne. I 1989 trådte jeg ud af arbejdet, og samtidig blev foreningens virke med registrering af tekstiler i privat eje stillet i bero – på det område var formålet opfyldt gennem de landsdækkende udstillinger. Arbejdsudvalget supplerede sig derefter med stoftrykkeren og tekstilforskeren Ingeborg

Cock-Clausen, idet Mønstertjenesten blev opretholdt ved salg af publikationer indtil 1999. Derefter blev det besluttet at nedlægge foreningen og sørge for at overdrage arkivet fra Engelsholm til Textilforum i Herning.

Arbejdsudvalget holdt møde tre-fire gange om året, og ud over dagsordenen med planlægning af udstillinger og publicering fik vi god anledning til personlig kontakt. Alle var stærke personligheder med hver sit levende engagement for sa-

gen, og det var godt for mig at tage ved lære af. Der blev lejlighed til intern drøftelse af foreningens start, hvor flere initiativer havde mødtes. Hvert af medlemmerne i det første arbejdsudvalg havde deres andel. Klar er Ellen Villemoes Andersens indflydelse igennem kendskabet til beslægtede projekter, der allerede var i gang i Norge, men også andre steder i Norden, og som hun bragte til pressens kendskab i Danmark.

Ellen Andersen havde allerede i 1930-erne været meget aktiv i den landsomfattende registreringsplan, som førte frem til udstillingen Folkelig Vævning i Danmark. Den fandt sted på Kunstindustrimuseet i april 1940. Heldigvis lykkedes det trods de vanskelige forhold under besættelsen at få leveret de mange tekstiler tilbage til de retmæssige ejere, og samarbejdet med tidens fremtrædende vævere og med kræfter inden for husflidsbevægelsen fik en gunstig afslutning. Fra slutningen af

1940-erne blev det Ellen Andersens mål at undersøge landets herregårde og slotte for at skaffe indblik i livet i disse omgivelser og kendskab til bevaringsværdige møbler og tekstiler. To udstillinger over temaet Fruerstuen i 1953 og 1955 blev det første resultat på dette område, begge i samarbejde med andre museer og med Selskabet til Haandarbejdets Fremme.

Det stiftende møde for Danmarks Folkelige Broderier fandt sted i Nationalmuseet under ledelse af museets direktør

Johannes Brøndsted, og Ellen Andersen stod dermed centralt i planen. Selskabet til Haandarbejdets Fremme afholdt i den samme periode udstillinger af tekstiler i privat eje for at markere de områder, hvor Selskabet åbnede nye forretninger, hvilket var en selvfølgelig baggrund for, at denne virksomhed også skulle repræsenteres. Hvad der sjældent er blevet nævnt, var Gudrun Andersens indgående kendskab til Hede-

boegnens rigdomme af hvide syninger. Siden sin barndom i Osted midt i denne egn havde hun en diskret, men stor viden, som ikke skal underkendes af betydning for foreningens start, og som kom foreningen til gode, da arbejdet gik i gang.

Endnu en person blev af afgørende betydning, da foreningen var i gang og skulle opnå kendskab i befolkningen. Højskolelærer Laura Halkjær Kristensen var den journalistiske medarbejder fra første begyndelse og deltog ved starten i arbejdsudvalgets møder.

Igennem sit ægteskab havde hun indsigt i museumsarbejde og kontakt til de museumsmedarbejdere landet over, som varetog de tekstile samlinger. Hun var en flittig foredragsholder og tillige skribent, som igenem så godt som alle årene leverede kyndige og sprudlende artikler, gerne hver fjortende dag, til Landsbladet og organisationsbladene for de øvrige foreninger, som stod bag Danmarks Folkelige Broderier. Senere blev det fortrinsvis ved udstillingerne, at Laura Halkjær mødte frem og beskrev, hvad der viste sig af nyt og bemærkelsesværdigt. Hun havde god sans for blikfanget ved at vælge et enkelt eller en gruppe tekstiler, som var repræsentative for det aktuelle område. På den måde nåede friske oplysninger ud til en meget bred læserskare landet over, fortrinsvis udtalt for byerne.

I de første par år kom udstillinger ofte i gang på lokalt initiativ, når

idéen slog an, og det skete derfor med stor spredning over landet. Det gav arbejdsudvalget erfaringer om, hvad der var at finde fra sted til sted. Men efter tre-fire år blev der foretaget opsøgende henvendelser til Husholdningsforeningerne inden for et område, og det blev fremgangsmåden frem gennem årene. Efter gennemgang af disse lokaliteter blev de broderier og andre tekstiler, som var fundet særlig bemærkelsesværdige med hensyn til teknik, komposition eller kulturhistorie, lånt til en

stor udstilling for det pågældende område. Den første af disse blev i Roskilde for Hedeboegnen, en bugnende og betagende oplevelse! Den var åben i en måned, og derefter blev mange af tingene fotograferet til Nationalmuseet.

Selve fotograferingen var også en speciel præstation, uden egentligt atelier og med henblik på en registrering. Fotograf Niels Elswing stod for det. Tekstiler er vel noget

af det vanskeligste at fastholde med et kamera, når målet er at rumme tingenes karakter. Der var ingen udveje for at give de enkelte ting nogen behandling i form af vask eller strygning. Resultatet blev på denne baggrund meget tilfredsstillende, og billederne har været brugt til mønsterark og lysbilleder til glæde for mange. Lignende vilkår kom til at gælde for alle de følgende landsdelsudstillinger. Altid i et ganske hektisk tempo, for ejerne var jo opsat på at få deres ejendele retur, når

udstillingen var lukket, og det var tillige forbundet med forholdsvis store udgifter at have fotografholdet til rådighed. Desuden var der et pres for, at sikkerheden blev holdt i top. Fra indlånet begyndte, indtil sidste pudevår var hjemme hos sin familie, måtte vi sove i lokalet med tingene. Man kan vel tænke sig den pudsig atmosfære blandt ting, der i hen ved et par hundrede år havde befundet sig i gamle kister i let fugtige rum.

Men vi sov udmærket, dagene krævede deres.

Indsamlingen af selve tekstilerne og oplysning om deres kulturhistoriske baggrund kom til at forme sig noget forskelligt fra egn til egn. Dels har der fra gammel tid været lokale særpræg, dels er der også indtil nutiden forskel i levevilkårene, som vi måtte lære at kende og tage hensyn til. Hedeboegnen blev det første område, og Ellen Andersen forudså, at det kunne være hensigtsmæssigt at opsøge ejerne for at optegne,

hvad de måtte vide om deres ting. Dette projekt blev jeg stærkt involveret i, og det blev grundlaget for min afsluttende eksamensopgave i 1964. Omkring et par hundrede beboere på Heden, landskabet mellem Taastrup, Roskilde og Køge, besøgte jeg og fik mange interessante oplysninger. Der viste sig at være en udbredt viden om slægtshistoriske forhold, så det kunne lade sig gøre at få knyttet personer til de navnetræk, som var syet som en del af udsmykningen på tingene. Gen-

nem kirkebøger og folketællinger i Landsarkivet lod disse sig til dels påvise, så der kunne afsløres en skitse af familierelationer og levevis. Kun nogle få havde imidlertid kendskab til, hvordan de gamle lagner, pudevår og pyntestykker til stuen har været anvendt, og den nærmere betydning kendte ingen til. Enkelte fingerpeg kunne hentes i optegnelser, som var foretaget af de tidligste museumsfolk, især historikeren,

museumsinspektør Christian Axel Jensen og kunstneren Elna Mygdal, den sidste var Ellen Andersens forgænger som museumsinspektør ved Dansk Folkemuseum og virkede myreflittigt med landsdækkende rejser, altid på cykel, i årene 1919 til 1935. På dette punkt er traditionen blevet afbrudt meget tidligere i Danmark end i vore nabolande, især Norge. Nye studier har givet mulighed for at forstå, hvad de gamle syninger har betydet for dem, der udførte det fine udstyr, så det var umagen værd at lægge så stort arbejde i arbejdet. Især Mikkel Tins store studie "De første formene", Oslo 2007, og den nordiske antologi "Yllebroderier", Malmö 2010, kan give os nogle idéer at arbejde videre med også for Danmarks vedkommende.

Det blev forsøgt ved de følgende udstillinger ligeledes at foretage besøg hos ejerne, både på Fyn og på Falster og Lolland – men ingen af stederne med noget udbytte, der kunne sammenlignes med det på Heden. Der var gået for lang tid, siden de gamle tekstiler havde haft deres betydning i de områder, og erindringen om brug og baggrund var gået i glemmebogen. Den form for undersøgelser måtte derfor opgives fremover. Men arbejdet med at udstille og registrere fortsatte ufortrødent, og overalt i de enkelte husholdningsforeninger har vi mødt begejstrede kvinder, som har kastet sig ud i den specielle opgave at opsøge fra hus til hus, hvad der måtte gem-

me sig i kister og skabe af skjorter, særke, andre dragtdele, sengeudstyr og så videre. Ikke sjældent opfattedes det som følsomme spørgsmål, for hvad kunne hensigten ikke være? Det kunne dække over uønsket indblanding fra antikvitethandlere og opkøbere, hvilket lejlighedsvis har fundet sted. Opgaven krævede tillid fra sted til sted, og det er beundringsværdigt, at det er lykkedes i den vældige udstrækning, som det er sket. Hvert enkelt stykke blev forsynet med en mærkeseddel, syet på

og udfyldt med nødtørftige oplysninger angående alder og herkomst. Heller ikke nogen lille opgave, når det blev gjort som frivilligt arbejde, og der i det enkelte hjem let kunne træffe at gemme sig både ti og tyve eller flere genstande – sommetider endda mange flere. Det var med stolthed, det hele blev præsenteret, i første omgang i reglen på en skole eller i et forsamlingshus, senere kom håndplukkede stykker på

landsdelsudstillingerne. Der kom et lettelsens suk, når vi modtog Gudrun Andresens melding til sidst om, at alt var nået vel i hus.

I løbet af sådan en enkelt udstillingsdag i en gymnastiksal med ribber og øvrige redskaber som baggrund for klenodierne blev jeg regelmæssigt opfordret af arbejdsudvalget til at fortælle de besøgende nogle indtryk om det kulturhistoriske udbytte, vi alle kunne have med os hjem. I betragtning af, at jeg var holdets yngste, måtte det for de lokale nok vække nogen undren, at jeg fristede mig til at tage denne udfordring op. Det var med nogen skepsis, de lyttede, men det var dej-

ligt, når jeg gradvis bemærkede, at stemningen vendte til det positive.

På Bornholm har der siden Elna Mygdals første rejser i 1930-erne gjort sig en generel resignation gældende – en stolthed for at beholde værdierne på øen. Det blev derfor et meget heldigt samarbejde med maleren Axel Munck, som sikrede dette projekt. Som fast bosiddende var han en energisk frivillig i Gudhjem By- og Mindeforening. En udstilling af bornholmske standure havde han netop afviklet, da vi kom i kontakt. Det havde krævet deltagelse af en urmager til at sikre ved tilbageleve-

ringen, at uret var i bedste orden. Tekstilerne kunne derfor ikke vække ængstelse, selvom de oftest ansås for noget af det mest sarte at håndtere. I løbet af vinteren 1969-1970 nåede han sammen med sin hustru Bodil, der var håndarbejds lærer, at få overblik over, hvad der fandtes, og i sommeren 1970 stod der en smuk udstilling i den gamle stationsbygning i Gudhjem, som var foreningens hjemsted. Mange af ejerne ønskede efterfølgende at skænke tingene til Bornholms Museum, og det blev således grundstammen i det tekstilmuseum, som siden er vokset i Gudhjem. Axel Munck havde som maler et fint blik for tekstilerne og

påtog sig at fotografere til lysbilledserien, dengang krævede det med et oplag på tyve, at der for hvert motiv blev knipset tyve gange. På samme måde som vi havde praktiseret ved de allerede foreliggende serier. Dette for at sikre ens kvalitet for alle eksemplarerne. Samtidig udarbejdede Axel Munck

en bog, som fortæller de optegnelser, han havde gjort undervejs i projektet. Alt sammen en eksemplarisk og koncentreret helhed. Tekstilerne kom således til at vinde herredømmet over planerne om at behandle standurenes historie. Gribende var det, at bogen udkom en dag i oktober 1974, samtidig med, at vi fik meddelelsen om, at Axel Munck pludselig var gået bort under et kurophold i Spanien.

Landsdelsudstillingerne skred støt fremad: Odense 1962, Mariibo 1963, Åbenrå 1967, Århus i 1969, Slagelse 1971, Varde, Ringkøbing og

Aalborg 1973, Krabbesholm Højskole 1974 for Viborg og Thisted amter, Vrå Højskole 1976 for Hjørring amt.

Det stod klart, at også Sydslesvig burde omfattes af registreringen. Det kunne ske på lignende vis som ellers ved, at Husholdningsforeningerne var repræsenteret mange steder, men disse organisationer havde kun greb i den dansksindede befolkning. Der skete fra 1960-erne en opblødning af det tidligere skarpe modsætningsforhold mellem dansk- og tysksindede, som vel især havde gjort sig gældende siden 1864. Det lykkedes dog desværre ikke at opnå så frugtbart samarbejde med de parallelle tyske kvindeforeninger som håbet. Desuden havde de fleste hjem været stærkt berørt i forbindelse med indkvartering af flygtninge ved slutningen af anden verdenskrig, så der var sket langt større slid på udstyret end i andre områder. Det kunne ikke lade sig gøre at skabe en stor samlende udstilling for Sydslesvig. Det var derfor nødvendigt at foretage fotografering og udstilling som et afsluttet projekt i hver af de valgte seks lokaliteter: Flensborg 1967, Garding, Keitum/Sild og Før 1970, Sønder Brarup 1973 og Bredsted 1974.

Foruden de her nævnte udstillinger foregik der jo de mange indledende kortvarige arrangementer, der som regel kun strakte sig over en enkelt eller højst et par dage. Det blev til livlig rejseaktivitet igennem årene fra sidst i 1960-erne til midt i 1970-erne. Som det kan skønnes,

blev der stort set arbejdet i alle dele af Danmark samtidig. Danmark er ikke større, end at det er muligt at nå ud og hjem på samme dag. Der var jo for alle i arbejdsudvalget pligter, som ventede i det daglige. Færgerne mellem København og Århus sejlede endnu, så det kunne lade sig gøre at få en nats søvn undervejs frem og tilbage, ligeså til Bornholm. Lyntog klarede forbindelsen fra Sjælland til Kerteminde eller Engelsholm ved Vejle på godt tre timer inklusive færgeturen ved Storebælt, så der kunne blive effektiv arbejdstid i fem-seks timer. Un-

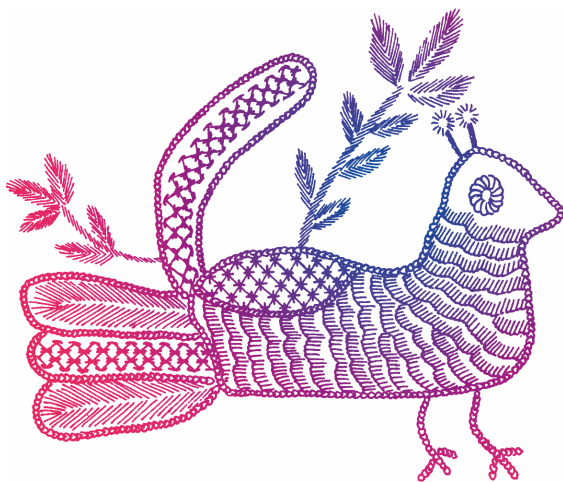
dertiden gik det også med fly, især til Nord- og Vestjylland. Fremmødet til udstillinger eller arbejdsudvalgets møder skete meget trofast. Gertie Wandel var folketingsmedlem og var forpligtet til at være til stede på Christiansborg, men det hindrede ikke, at hun en gang gjorde turen til arbejdsudvalgets møde på Nyborg Strand for at fremsætte sin mening om et givet punkt på dagsordenen. Gudrun Winther Pedersen var bosat i Keldby på Møn, hvorfra man kom med bus til Stege, derfra skift til bus

til Vordingborg, og endelig tog via Slagelse med skift til lyntoget til Fyn. Også hun har gjort den tur til Keremunde og retur for en formiddag for både at kunne passe vores møde og sin plads rettidigt som kirkesanger ved en bisættelse om eftermiddagen. Der var vel dem, der kunne have fundet på at melde afbud, men nej, alle var gode til at stå tidligt op.

Rejserne til de sydslesvigske lokaliteter var nok dem, der krævede størst opfindsomhed for at lægge tiderne til rette. Især øen Før krævede planlægning, for kørsel kan kun foregå ved ebбетid, og det blev valgt efter almanakken. Så langt, så godt. En smuk udstilling var det, og særpræget med de nordfrisiske dragter og smukke broderede navnemærkninger på lagner og pudevær. En række fotos blev det også til. Og så af sted til fastlandet, fra Niebøll til Flensborg med taxafly, en taxa videre til lufthavnen i Sønderborg, hvor vi nåede at konstatere, at dagens sidste fly netop lettede. Lørdag aften, nu gjaldt det bare en seng på hotel.

Det fandt vi også, fotografen og jeg selv. Næste fly var søndag formiddag. Vi stod klar i lufthavnen, men alt var optaget, for der var konfirmation i København, så mange var ventet som gæster til frokost i hovedstadsområdet. Nu var gode råd ved at være dyre for os. Togrejsen var dengang det meste af en dagsrejse fra Sønderborg til København, og der lod ikke til at være nogen afgang foreløbig. Heldet ville så, at en privatmand var landet med sit

privatfly på vej hjem fra Köln, og nu var parat til at tage turen videre til Kastrup. Lufthavnschefen fik skabt kontakten for os, og et øjeblik efter var vi på vej "på tommelfingeren", ud over Sønderborg Fjord, over Fyns smukke herregårde og mod Køge, hvor vor pilot fik travlt med at kalde kontroltårnet i Kastrup og få landingstilladelse. Snart gled han ind på landingsbanen mellem de store jumbojetmaskiner og hen til den hangar, hvor hans fly skulle ende. Der holdt hans bil, og høfligt kørte han os til udgangen, så vi

kunne være hjemme på samme tid som, hvis vi havde været med det ordinære rutefly. En usædvanlig oplevelse.

Sønder Brarup på halvøen Angel syd for Flensborg kom til at gemme en anden pudsigt begivenhed. Alle katalogsedlerne, der jo var det umistelige resultat af dagenes anstrengelser, var altid udfyldt i to eksemplarer, et sæt til Mønstertjenesten på Engelsholm Højskole, det andet til Nationalmuseet. I Sønder Brarup

gik der åbenbart kaos i sorteringen, og jeg havde fået begge sæt sedler med i min bagage. Det blev konstateret, idet vi to-tre museumsfolk sad i restauranten på Storebæltsfærgen og indtog et ret tiltrængt måltid. En stemme i højtaleren kaldte mig til broen, hvor der ventede telefon, og beskeden var ikke til at misforstå. Helst skulle jeg jo få færgen til at returnere rundt om Sprogø til Nyborg, hvorfra jeg så med DSBs hast kunne tage til Vejle for at levere varen på stedet. Det var jo imidlertid ikke helt realistisk at tænke på, og i stedet måtte jeg give mit æresord på, at det vigtige seddelmateriale, som rimeligt var, blev afleveret snarest pr. post, hvilket jeg også fik klaret, da vi var nået tilbage til Brede. Sådan en oplevelse findes der kun én af.

Når vi havde været samlet til disse møder eller arrangementer, var vi opstemt af indtrykkene fra stribevis af lagner af hjemmegjort hørlærred, smukt forsynede med navnemærkninger og pudevår med udsyning, serier af flotte vadmels sjaler med uldgarnsbroderier, sribede dyner og puder foruden ikke sjældent redskaberne til forarbejdning af disse ting og andet husgeråd.

Der var under den flittige aktivitet i disse år ikke tilstrækkelig baggrund for at udforske forskellen mellem dengang og nu. Men fra 1860-erne og fremefter forandrede vilkårene sig så hurtigt, at ny stil gjorde sig gældende i boligindretning og levevis. Der kom broderi-forretninger, som tilbød fortrykte stramajarbejder til korssting med maskinspundet importeret uldgarn, og fra 1870-erne damebladet Nordisk Mønstertidende med idéer til alskens pyntestykker på de nye po-

lerede møbler. Fortidens udstyr blev gemt væk.

Nu er der igen i vort nye århundrede sket gennemgribende forandringer i landets administration, og de organisationer, som samlede de mange villige og aktive kvinder til at løfte i flok, er opløst. Det drejede sig dengang om cirka 100.000 stærke medlemmer, der lagde deres kræfter i oplysende virksomhed og projekter til at styrke ikke blot kvinde-, men familievilkår. Nu er det en lykke at tænke på, at Danmarks Folkelige Broderier igennem deres indsats har sikret denne store andel af vor kulturarv. Nogle af disse tekstiler har fundet vej til museerne takket være deres mærkesedler, og andre er stadig i behold i hjemmene, hvor sedlerne kan sikre en viden om, at der er tale om sager af kunstnerisk og kulturel værdi for os alle.

Hanne Frøsig Dalgaard

Fotos fra udstillingen i Gerlev,
Hornsbered i januar 1971.

Noter:

- Andresen, Gudrun og Klara Sørensen: *Fra Silkesko til Bondens Bo*, Danmarks Folkelige Broderier, Poul Kristensens Forlag Herning, 1988.
- Frøsig, Hanne: *Hedebosyninger, belyst teknisk, historisk, socialt og topografisk*, Magisterafhandling 1964, udgivet af Nationalmuseet, Working Papers 4-4a, København 1977.
- Munch, Axel: *Bornholmske folke-dragter og gamle båndarbejder*, William Dams Boghandel, Rønne 1974
- Olsson, Annhelén, red.: *Yllebroderier – Berättande folkekunst från Norden*, Hemslöjdens förlag 2010.
- Tin, Mikkel B., *De første formene – Folkekunstens abstrakte formspråk*, Novus forlag, Oslo 2007.
- Artikler i tidsskriftet TENEN.
- *Arven efter Danmarks Folkelige broderier*. Se TENEN på Internet.

Til premiere i kostumernes verden

En onsdag i september holdt kostumeforfatter for Det kongelige Teater Tine Sander et blændende foredrag i Skuespilhusets forhal.

Inden start var der stillet et lille podie op med ti kostumer, hvortil kom tre på gulvet samt fire specielle hatte.

Tine Sander fortalte levende og engageret om sit arbejde og arbejdsområderne i hver af de otte underafdelinger. Det var første gang, at offentligheden fik denne chance.

Tine Sander er uddannet fra Dansk Designskole og efter en periode som designer, hvor hun som freelancer blev kaldt ind til specialopgaver på Det kongelige Teater for at male på nogle kostumer, blev hun i 1986 ansat som kostumier. Ti år senere blev hun chef for hele teatrets kostumeafdeling.

Vestindisk Pakhus, der er et rødt hus, som ligger lige ved siden af Skuespilhuset, rummer alle ikke aktive kostumer, og der er ca. 100.000 kostumedele fordelt på tre etager. Disse dele passes der rigtig godt på, da de bruges igen og igen. De ældste kostumer er fra 1700-tallet. De er "fredede" fordi de er meget skrøbelige. De er gode at få forstand af, så er man i tvivl om snit, tilskæring ol.,

så er der viden at hente der. Nationalmuseet har også været forbi et par gange, men desværre er der ikke råd til at udstille de fine gamle sager – de ligger hengemt i kasser!

At der er forskel på et kostume og et klædningsstykke til folk i almindelighed, er en velkendt sag.

Men at kostumerne er en arbejdsdragt, der ofte er udsat for særdeles hårde prøvelser, er en anden ting.

I 1748 da Gamle Scene blev taget i brug, var det en almindelig regel, at man som skuespiller selv skulle stille med grundkostume til den rolle, der var aktuel - fx jakkesæt, sort kjole, hvid krave, handsker, sorte sko og strømper. Kun hvis der skulle bruges noget specielt, blev det stillet til rådighed fra teatrets side. Sådan var det altså i Louise Heibergs tid. Man havde ikke skræddere – kun sypiger! Først i 1960-erne fik teatret tilknyttet skræddere – og det kun til herrerne! Sypigernes job var at reparere, sy ud og ind og stryge.

Var man et stort navn på teateret, så som Clara Pontoppidan og Bodil Kjær, kunne der i kontrakten være

skrevet ind, at man skulle have sit kostume syet ude i byen hos fx Holger Blom og senere hos Jørgen Bender. Holger Blom var smart, for han flyttede sit foretagende ind i lokaler tæt ved Det kongelige Teater.

Der sættes store krav til et kostume. Det er som sagt arbejdstøj, der skal kunne holde til stort slid. Undertiden bliver det griset til med "blod", der ikke altid er let at få af fra den ene aften til den næste. Det kan også være tilfældet at personen skal "flyve", hvorfor der jo skal være plads til en speciel dragt under kostumet.

Om en ballet-tutu fortælles det, at den skal sidde så præcist og fast på personen, at den kan tåle, at personen gang på gang løftes op uden at dragten glider og personen falder. At der er forskel på den gamle og den nyere tutu, fik vi at se ved selvsyn. Den gamle type har lange bløde lag i skørtet, hvor den nye har rigtig mange lag bygget op, så de understen af de 13 lag er ganske korte og de øverste lag dækker overfladen, så skørtet står lige ud fra hoften. I de danske tutu'er er der kun én wire til at holde skørtet ud, mens der i de russiske er to, da skørterne er lidt længere. I den viste tutu kunne man se, hvordan navnene på brugere fortsat sidder i kostumet. Den lille blomsterkrans, der hører til kostumet er personlig. Traditionen siger, at brugeren selv skal fremstille den og tage den med sig efter brug.

En anden pudsighed er balletærmest, der er syet, så der er stof nok

til at føre armen højt over hovedet mens taljen bliver på plads. Det er jo ikke så sjovt, hvis barmen pludselig falder ud!

Teatrets otte kostumeafdelinger er:

- *Dame- og herreskræddere* er to forskellige arbejdsområder, der begge holder fast i traditionerne samtidig med, at de følger med tiden.
- *Hattefremstilling* hører til i "Georg Gearløs's" afdelingen, hvor de fremstiller alt fra hatte, kroner, smykker, tasker, dyr og til masker. Der er flere hattemagere og modister, der sidder i denne afdeling.
- *Tekstilafdelingen* trykker, farver og patinerer. Skrædderne bliver ofte forfærdede og siger: Hvad har I dog gjort ved min ellers så fine kreation?
- *Kostumetjenesten* sørger for, at det rigtige kostume hænger i den rigtige garderobe, får tingene til rens, vask eller i ozonmaskinen, der ikke gør tingene rene men lugtfrie! Desuden holder de orden på tingene i pakhuset.
- *Kostumieren* køber materialer i samarbejde med scenografen. Opsætningen af Nøddeknækken 2011 har en engelsk scenograf. Det er et meget flot oplæg, der var produceret som grundstammen til kostumieren. Det bliver spændende at se resultatet sidst på året. Man siger også, at

kostumieren følger stykkerne fra vugge til grav!

- *Frisørafdelingen* arbejder med periodefrisurer, parykker og maskeringer. Der er også her uddannede folk, der er dygtige til at "trylle".
- *Statist- og påklæderafdelingen* er gode til at finde personer, der kan lide det, der mangler.

Værksteder findes både på Den gamle Scene, i Operaen og i Skuespilhuset. De er ikke alle lige store og ekspertise kan flytte rundt, når der er brug for det. Der produceres flere tusinde kostumer årligt. Til visse forestillinger kan kostumerne være så specielle, at de efter endt brug ikke forventes at kunne genanvendes, og de sættes derfor til salg på det loppemarked, der afholdes med et par års mellemrum. Der skal være noget at komme efter, pointerer Tine Sander. I 2010 var interessen så stor, at der var lange køer begge dage afviklingen foregik. Næste gang forventes at blive i foråret 2012.

Anekdoter og pudsigheder fik vi mange af. Det var svært ikke at trække på smilebåndet, da der blev fortalt om, hvad der lige skal klares, når en substitut skal sættes ind i en rolle. Måske kommer gæsten fra et andet land, målene – ofte idealmålene! - kommer i forvejen. Tøjet er sprættet op. Substituten er blevet forhindret – en anden er på vej, så det er ikke en stor og velvoksen person, men et lille myr, der skal

kravle i kostumet. Nu er gode råd dyre, og der er kun 10 minutter til gæsten skal være på scenen! Så er der kun sikkerhedsnålene at ty til! Andre gange kan tøjet ikke nå rundt, så det må dækkes af med en kappe bagtil. Hvis uheldet så er ude, kan publikum være heldige/uheldige at se både elastikker og et stykke med bart!

På skræddersalen og de andre værksteder flyver det ofte rundt med indforståede bemærkninger. Det kan være:

- *Det er egentlig en numse, der mangler.*
- *Prøven i dag er uden tøj.*
- *NN trænger til nye mål.*
- *Damerne bliver sendt i byen.*
- *Vi skal bruge Ylvas kjole til bægning på lørdag.*
- *Laver de pølser på skræddersalen?*

Herefter fulgte en gennemgang af kostumerne, vi senere gerne måtte endevende. Det var lige så det kriblede i fingrene! Om krinolinen fortælles det, at den faktisk kun var alment i brug ca. ti år – 1858 – 1869. Det bedre borgerskabs tøj er i flere

tilfælde blevet doneret til teateret, og at det tager 1-2 uger at fremstille de fleste kostumer. Man udveksler kostumer med andre teatre i Danmark og teatre i Europa. Danmark har en stor flot samling, fortælles det.

Der blev ikke snakket højt om økonomien. Sparetider har også her sat sine spor, men det fortælles dog, at der disponeres over ca. 74 000 arbejdstimer pr. år, og at forholdene er holdbare. Det er fortsat sjovt at klare det umulige!

Op så var det tid at ”pille” og spørge. Tine Sander var til stede lige så længe, der var gæster, der ønskede at stille spørgsmål, eller personer, der var interesserede i for- og eller bagsiden af de udstillede kostumer.

En lille flok mennesker fik en særdeles spændende formiddag denne helt almindelige efterårs-onsdag.

Vibeke Lilbæk

TENEN inviterer: **Tur til Slesvig og Holsten 8. til 10. juni 2012**

Afgang fredag morgen den 8. juni: Turen udgår fra Kolding eller Fredericia med bus.

Vi bor: Fredag nat på Hotel Zur Linde i Meldorf – www.linde-meldorf.de – og lørdag nat på Hotel Pelli-Hof i Rendsborg www.pelli-hof.de

Program: Der er aftalt følgende besøg:

- Gammelkatolsk Kirke, Nordstrand
- Nordstrander Töpfererei
- Dithmarscher Museumsweberei
- Tuch + Technik Textilmuseum Neumünster
- Restaurant Brückenterrassen, Rendsborg
- Samvær med dansk/tysk patchworkforum medlemmer
- Friseur Museum, Eckernförde
- Glücksborg Slot

Endeligt besøgsprogram vil foreligge i god tid inden afrejse.

Hjemkomst søndag aften: Afstigning samme sted, som man stod på bussen.

Pris for medlemmer afTENEN:

- mindst 15 deltagere: 2.650 kr.
- mindst 20 deltagere: 2.225 kr.
- mindst 30 deltagere: 1.825 kr.
- tillæg for enkeltværelse er 350 kr.

I prisen indgår bustransport, 2 hotelovernatninger i dobbeltværelser med eget bad/toilet og morgen-buffet, fælles middag fredag aften på hotellet samt alle entréer og guide. Tillæg for ikke-medlemmer, som er hjerteligt velkomne, er 100 kr.

Turtilmelding sker ved at:

- kontakte Lis Slottved, Hjarupvej 10, 6200 Aabenraa, ePost: slottved@privat.dk eller på telefon 74 63 03 50 **SAMT**
- indbetale 500 kr. i depositum på TENENS konto 1551/giro 1 43 01 30 - husk at skrive **“depositum tur 2012”** af hensyn til kassereren.

Fristen for tilmelding er 1. januar 2012 af hensyn til hotellerne.

• • • • **Velkommen på tur** • • • •

- *TENENS næste genralforsamling finder sted lørdag den 10. marts 2012 i Værløse Kirke.*
- *Strik i Mørke: Det er efterhånden et par år siden fænomenet strikke-graffiti blev omtalt første gang i bladet. For nylig har redaktionen modtaget notitser om at den slags graffiti nu også optræder i Danmark. På dette nummers Internet side findes blandt andet henvisning til et indslag i TV2-Østjylland optaget i Mørke. Der er også henvisning til en blog om en hændelse i Roskilde.*
- *LIS AHRENKIEL – et liv med håndarbejde er en ny bog som udkom 3. december. Bogen vil blive anmeldt her i bladet. Der henvises også til www.fiberfeber.dk*

Postkort fra USA

Quilte tur til Pennsylvania

I oktober måned deltog jeg i en rejse med hovedvægt på quilt og Amish country. Vi boede i Smokeytown to en halv times kørsel fra New York, på et landevejs-motel, hvor en Amish kvinde hver morgen kom og sørgede for morgenmaden. Derefter gik dagene med udflugter. Første dag kørte vi rundt i området og så de overdækkede broer.

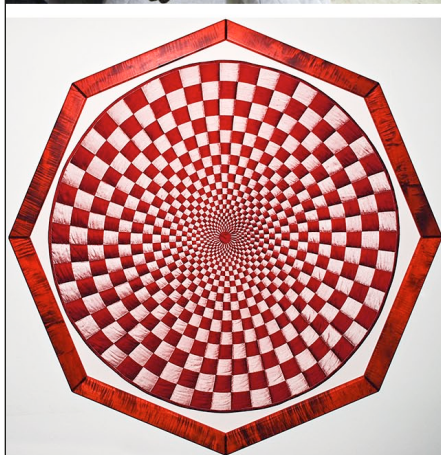
Pia Sandquist og hendes mor Maud stod for turen. Hun underviser i patchwork i København og demonstrerede forskellige teknikker flere dage og aftener. Ligeledes gennem Mauds tyveårige rejser i området blev vi introduceret til diverse stofbutikker og farme med salg af quilt indleveret af områdets kvinder.

Vi besøgte Lancaster museum, hvor der var en udstilling af gamle quilts – flot oplevelse! Ligeledes besøgte vi Mennonitternes hjælpefond, hvor der sad grupper af kvinder som arbejdede på samme quilt. Udover at lave nye quilts modtog de genbrugs tøj, som de forarbejdede til blandt andet kludetæpper og sengetæpper, der blev doneret til trængende rundt om i verden.

Turen indbefattede også et besøg på en hesteauktion og middag hos en Amish familie.

De to nærmeste byer Bird-in-Hand og Intercourse, er typiske turistbyer, med mange butikker med stof og færdige quilts. Uden for butikkerne var der ophængt quilt-ting på snore, så man kunne blive fristet. Der var også smukke møbler. Amish folket er kendt for smukt træarbejde.

Amish folk transporterer sig hovedsageligt ved kørsel med hestevogne, løbehjul, rulleskøjter og

gående. De lever et nøjsomt liv i henhold til de gamle forskrifter.

Anny Vad Petersen

Boganmeldelse:

François Delamare and Bernard Guineau: *Colour. Making and Using Dyes and Pigments*. Thames and Hudson. 2000/2009. 160 sider. ISBN 978-0-500-30102-9.

Bogen har nogle år på bagen, men jeg har tjekket, at den fortsat kan købes. Når den kan anbefales, er det på grund af den store informationsmængde og det rige billedmateriale, som er pakket sammen på blot 160 sider. Der er tale om en titel i lommebogsformat, illustrationerne er små, men mange og velvalgte. Det er det bredt anlagte syn på farvestoffer, der gør denne bog til noget særligt. Beskrivelsen begynder med pigmenter udvundet af jord, fortsætter med tekstilfarvestoffer udvundet af planter samt belyser den kemiske revolution fra 1800-tallets midte. Omtale af nutidens udvikling af farvestoffer til fødevarer og computerteknologiens uendelighed af farvemuligheder giver det brede perspektiv.

Franske soldater havde i begyndelsen af det tyvende århundrede lange røde bukser indfarvet med krap. Fra 1915 blev de erstattet med blå knæbukser.

Tidligt farvefotografi: Brødrene Lumière opfandt den første farvefotografiske proces i 1904.

Undervejs i denne historie har man bl.a. besøgt franske og spanske hulemalerier, egypternes fremstilling af blæk, purpurfarvning i middehavsområdet, middelalderens tekstilfarvning, 1700-tallets kemikere der banede vejen for de syntetiske farver i det følgende århundrede. Læst om indisk gul, som var et koncentreret ekstrakt af urin fra køer, der kun blev fodret med mangoblade, opdagelsen af krom (et mineral fra Ural bjergene), fremstilling af tapet og tyrkisk rødt. Hvem vidste for øvrigt, at de franske soldater i 1. verdenskrig bar røde bukser indfarvet med krap? Fra 1915 blev de dog erstattet med blå. Rødt er ikke just en camouflagefarve i skyttegravene.

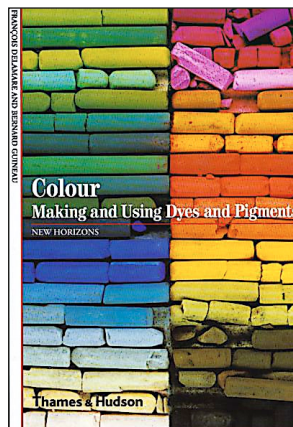
Fremstilling af kemiske farver foregik først og fremmest i Tyskland, der allerede i 1904 sad på 88 % af verdensmarkedet. Under 1. verdenskrig betød det, at de allierede landes tekstilindustri manglede farvestoffer til indfarvning, og det tvang en produktion i gang i de pågældende lande.

Men farveindustrien hørte heller ikke til Guds bedste børn, - det var tyske IG Farben der under 2. verdenskrig udviklede giftgassen til udryddelseslejrene.

Afslutningsvis pointerer forfatterne, at der er fornyet fokus på naturlige farvestoffer, om ikke andet så i markedsføringsøjemed! Farver som okseblod, okker og karmin bærer nemlig historien i sig, ikke bare i deres navne, men i deres mange molekyler.

Det kompakte sprog har for mit vedkommende betydet en del opslag i ordbogen. Oprindeligt er bogen skrevet på fransk, oversat til engelsk i 2000 – men den burde også findes på dansk! Uanset om man

går på kunstakademi, designskole, seminarium eller teknisk skole er der her god farveballast at finde.

Susanne Nielsen

Billedkunstner Hanne Bang bruger lommetørklæder i sit kommende kunstværk til at kommentere og tematisere over krig.

Værket hedder "I en krig skal nogen dø", og det er den tekst Hanne inviterer kvinder fra hele verden til at brodere på et lommetørklæde, på kvindernes eget sprog. Lommetørklæderne skal i foråret 2012 syes sammen til et forhåbentligt meget stort vægtæppe, gerne 4×10 meter.

Har du lyst til at bidrage, så download Hanne Bangs invitation fra dette nummers side på Internet.

Boganmeldelser:

ARKIV: De ufullendte – Kari Steihaug - Jorunn Veiteberg - Dag T. Andersson. Oslo: Magikon forlag 2011. 168 sider, illustreret i farver. Norsk og engelsk tekst. ISBN 978-82-92863-18-3. Pris 298 Nkr hos *www.magikon.no*

Forfatteren er kunstner og har i mere end 10 år samlet på ufærdige strikketøjer fra venner og bekendte, loppemarkeder, anonymt afleverede på udstillinger eller efter foredrag. Det interessante er, at hun også har indsamlet historierne om hvorfor projekterne blev opgivet: barnet voksede hurtigere end trøjen, kæresten skred eller opskriften var for indviklet. Gensynet med det ufærdige minder om noget, vi hellere vil glemme, derfor har arbejderne været gemt væk inderst i skabet, og mange giver udtryk for, at det er en lettelse at slippe af med det.

Det særlige ved dette projekt er interessen for poesien i de ufuldendte og uperfekte strikketøjer, alle de tanker og den omhu, de drømme og håb der blev nedlagt i sin tid. Minder om svedige fingre og en skrap lærerinde; sorg og længsel afløste glæden og lysten der satte arbejdet i gang. Det er naturligvis i høj grad kvindehistorie om sider af livet, der blev anderledes end planlagt, men enkelte mænd har også fundet vej.

Arbejderne fotograferes og sættes i ensartede rammer på væggen som en kunstudstilling til kontemplation. De sidste pladser er tomme og antyder en fortsættelse.

Kari Steihaug har i 2007 udstillet et stort projekt kaldet *Ruin* på Vestlandske Kunstindustrimuseum. Ruinen er skrøbelig og udtrykker forandring og forfald. Denne tingenens stadige forandring kan siges at være kendetegnende for det moderne samfund, der parallelt med jagen på det perfekte også drages af det fragmentariske og uperfekte. Fordi det også fortæller en vigtig historie. Fragmenterne ses ikke som skibbrud eller ruinromantik, men som en fortælling om smuldrede drømme.

Byggestenene i denne ruin bestod af mere end 800 håndstrikkede arbejder, købt på loppemarkeder, til en fortælling om en håndværkskultur i forandring. Et

stærkt kulturelt udsagn.

Kunsthistorikeren Jorunn Veitebergs funderinger over hvad en samling rester kan udsige, er et inspirerende indlæg om kunstens rolle i dag. Der er flere grunde til at kunstnere og forskere interesserer sig for ruiner og fragmenter, og en af de vigtige er, at de viser, hvad historien ikke blev, men kunne være blevet.

Filosoffen Dag T. Anderssons kapitel om ufuldstændighedens orden

"Julegave til en kjæreste. Han fikk den ene til jul med løfte om å få den andre til nyttår. Vinteren gikk og våren kom og kjærligheten tok slutt".

leder tanker og inspiration videre: "I ruinen træder tingenes idé tydeligere frem for os end i det fuldstændige værk" – frit citeret efter den tysk-jødiske filosof Walter Benjamin.

Prøv at se skabe og kurve efter for påbegyndte arbejder ... selv har jeg ikke gjort det endnu. Det kræver at man tager mod til sig.

Lone de Hemmer Egeberg

Tørklædet som tegn. Tilsøring og demokrati i en globaliseret verden. Redigeret af Inge Degn og Kirsten Molly Søholm. Aarhus Universitetsforlag 2011. 194 sider, illustreret – nogle i farver. Sociologiske studier, 2. ISBN 978 87 7934 625 3.

Tørklædedebatten har i årevis raset i Danmark og resten af Europa, og tilslørede kvinder er blevet generet og chikaneret med en voldsomhed, så man skulle tro, det drejede sig om et kæmpeproblem. Det er derfor på sin plads at få nogle facts på bordet og aflivet nogle generaliseringer.

I alt er der vel højst 200 kvinder herhjemme, der bærer burka eller niqab og dermed tilslører krop og ansigt. Tørklædet, der lader ansigtet synligt, er langt mere udbredt og accepteret de fleste steder. Det ville også være mærkeligt andet, ef-

tersom danske kvinder i generationer har båret tørklæde eller hat. At vore formødre også har båret slør, er nok gået i glemmebogen for de fleste, men det beskriver Tove Engelhardt Mathiassen fra Den Gamle By ganske udmærket i sit kapitel om sløret i vestlig, kristen og sekulariseret sammenhæng. Fra 1700-tallet til omkring 1960 har danske kvinders hår, eller i hvert fald dele af deres frisure været dækket, når de var udendørs. I 1700-tallet og store dele af 1800-tallet var håret også dækket, når de var inde.

Ole Høiris opridser den teoretiske ramme for debatten om sløret og andre kulturelle symboler i de sidste godt 20 år. Sløret bliver et varmt emne, fordi vi som moderne mennesker gerne vil gøre op med traditionelle undertrykkelsesformer og forene os med kvinder i alle lande i kampen for frihed og ligestilling; og på den anden side ses det som den enkelte kvindes ret at forme sit eget liv, som hun vil. Kvinder i den tredje verden kritiserer stadig stærkere de vestlige kvinders kamp for frihed og lighed på deres vegne, de betragter nemlig denne indblanding som en ny vestlig imperialisme. Antropologen Inge Wittrup foreslår derfor, at man skal forstå disse kvinder i de

Burka

Niqab

Hijab

Chador

Dupatta

magtmæssige kontekster de indgår i og er aktive i forhold til.

I den hjemlige debat har man ofte tolket sløret som symbol på kvindeundertrykkelse i en kulturel sammenhæng, der gør krav på at være universel, men ikke er det. Samtidig har der været en tendens til at gøre slør og tørklæde og deres brug synonyme.

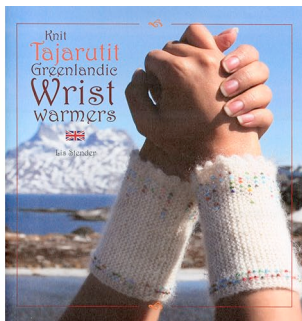
For at sætte debatten i Danmark i perspektiv refereres diskussioner, konfrontationer, undersøgelser, rapporter og retslige tiltag fra Tyskland, Frankrig og Tyrkiet. Forholdene er meget forskelligartede og adskiller sig på væsentlige punkter fra vore, men man kan udmærket lade sig inspirere til at se på egen historie, institutioner og ønsker til samfundet – hvordan er vi selv?

En af bogens konklusioner er, at den danske burkalovgivning er et eksempel på symbollovgivning. Der eksisterede nemlig allerede en lov, der forbyder tvang på dette område, som det også er blevet fremført af Dommerforeningen. Da problemets omfang er meget ringe hos os, kan man kun se debatten som en symboldebat om danske værdier.

Samtidig bliver kritikken af den manglende ligestilling i muslimske befolkningsgrupper et redskab, der kan bruges til at kritisere muslimerne i Danmark og ekskludere dem af fællesskabet.

Mange spændende problemstillinger diskuteres, og bogen er et fint fundament for en mere nuanceret debat.

Lone de Hemmer Egeberg

Lis Stender: *Strik TAJARUTIT Muffedisser*. 24 sider farvetryk. 16×16 cm. Inuk Media ApS 2011. ISBN 978-87-992326-4-2. Hæftet findes på grønlandsk, dansk, engelsk hhv. fransk. Pris 49 kr. i Greenland Sagalands, Qaqortoq/Julianehåb.

Det er et inspirerende lille hæfte, der luner! Udgangspunktet er de perlestrikkede muffedisser, som hører til den grønlandske kvindedragt.

I dag er det nærmest blevet en dille. Alle de beskrevne muffedisser eller håndledsvarmere har et fint perlemønster. Det er en kunst at strikke pænt med perler, men det er til at lære. I hæftet påstås det da også, at det sværeste arbejde er at få alle perlerne trukket på strikkegarnet, inden man starter arbejdet.

Hæftet er et must, hvis man er til strik af lune sager og lige er kommet hjem fra Grønland!

Vibeke

Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.

<i>navn</i>	<i>adresse</i>	<i>telefon / ePost</i>	<i>buv</i>
Annet Laursen Skjelsager	Dorthesvej 2 3520 Farum	44 95 05 55 <i>silke-annet@silke-annet.dk</i>	formand + redaktion
Lone de Hemmer Egeberg	Teglgården 66 st.th 3460 Birkerød	45 81 05 05 <i>debemmeregeberg@gmail.com</i>	næstformand + korrektur
Bent Bille	Søndergade 66 5620 Glamsbjerg	64 72 15 65 <i>familien.bille@get2net.dk</i>	kasserer
Lis Slottved	Hjarupvej 10 6200 Aabenraa	74 63 03 50 <i>slottved@privat.dk</i>	sekretær + korrektur
Vibeke Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	23 92 42 85 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion
Maj Ringgaard	Helmsvej 37 2880 Bagsværd	21 40 43 76 <i>Maj.Ringgaard@natmus.dk</i>	bestyrelse
Tina Ejlersen	Hedebøvej 29A 5750 Ringe	41 43 67 87 <i>tejlertsen@gmail.com</i>	bestyrelse
Hanne Frøsig Dalgard	Bredøbøvej 33, 6.tv 2800 Lyngby	45 88 32 67 <i>hfd@tdcadsl.dk</i>	suppleant + korrektur
Anni Bloch	Thingvalla Allé 5, 2300 København S	32 59 59 77 <i>annibloch@gmail.com</i>	suppleant
Flemming Lundholm	Ravningvej 10, Ravning, 6760 Ribe	75 43 77 06	suppleant
Margit Ambeck	Lyshøjgårdsvej 87, 1.th 2500 Valby	36 30 61 50 <i>m.ambeck@gmail.com</i>	revisor
Hanne Schneller	N. Frihavnsgade 49, 2.tv 2100 København Ø	35 38 35 45 <i>hanne.schneller@hotmail.com</i>	revisor- suppleant
Susanne Nielsen	Grusgravvej 10 4660 Store Heddinge	56 50 11 26	forklæder
Vibeke Ervø	Åfløjen 4, 2. tv 2700 Brønshøj	44 85 18 44 <i>vibeke.ervo@gmail.com</i>	kalender
Frits Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	23 92 42 85 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion + webmaster

*Hvert nummer af bladet har sin egen side på Internet
med henvisninger og supplerende materiale.
Skan gerne QR-koden under indholdsfortegnelsen på en smartphone.*

TENENs kalender er på det løse ark med adressen.

Brug et medlemsskab af TENEN som gave

– lav en aftale med formand eller kasserer.

Postkort fra Krengerup dateret 2004: Hørvævmuseets frivillige var dette år på studietur i England. Forklædet her er en gave fra et engelsk søstermuseum, Beamish friluftsmuseum, som omhandler det nordlige England omkring 1913.

Nogle af turdeltagerne gik på museums-pubben for at få en øl. De beundrede værtens forklæde og fortalte om Hørvævmuseets forklædeudstilling 2004. Lidt senere fandt han os på et andet sted på museumsområdet og bad om vores adresse. Da vi kom hjem, lå der et brev med dette forklæde.

Fotomodellerne er Lone og Vibeke fra TENENs bestyrelse

Postkort fra Hørvævmuseet: Det er ikke ofte, at vi får en indlevering af børnetøj i vores magasin på Hørvævmuseet. Derfor har vi hygget os ved at gennemgå en lille samling, som har ligget i generationer på en fynsk slægtsgård. Den lille undertrøje er 30 cm lang, og benklæderne er 45 cm lange.

Bent Bille